

Secretariaat afdelingsbesturen

Notulen van de vergadering van het **bestuur van de afdeling Midden-Delfland en Waterweg** van het Hoogheemraadschap van Delfland, gehouden op 30 oktober 2008 te Maassluis.

Aanwezig: mevr. dr.ir. M.P.M. Ruijgh-van der Ploeg, voorzitter;
J. van Dam, C. Doelman, mevr. L.G. van Duijn-Camfferman, A.L.A. van Ispelen, mevr. W.P.M. van Kester-Zwinkels, W.A.M. van Vliet, mevr. I.J.A. ter Woorst en A.P. Zonne, leden afdelingsbestuur;
E. Olsthoorn (adviseur afdelingsbestuur) en mevr. M.A.K. van Steenberg-Hagen (secretaris);
mevr. ir. J. Burger (Beleid en Onderzoek, voor agendapunt 2a), G. Smit (FEZ, voor agendapunt 7) en mevr. H. Hangelbroek (B&O/WSK voor agendapunt 8).

Afwezig mkg: dr.ir. G.P.J. Dijkema en ir. T.C.T. van der Laan Bouma, leden afdelingsbestuur.

1. Opening

De voorzitter opent te 09.30 uur de bijeenkomst en heet de aanwezigen welkom. Hierna zegt zij dat de heer Paauwe niet langer accountmanager voor Midden-Delfland en Waterweg is, omdat hij nu taken uitvoert in verband met het Waterkader Haaglanden, met name de innovatieve onderdelen daarvan. Per 1 januari a.s. treedt een nieuwe accountmanager aan, maar het is nog niet bekend welke accountmanager dan voor Midden-Delfland en Waterweg gaat werken.

2.a. Reconstructie Midden-Delfland: nota d.d. 7 oktober jl. over stand van zaken

Naar aanleiding van deze nota en een korte toelichting daarop door mevrouw Burger komen er uit het afdelingsbestuur enige vragen en opmerkingen:

- De heer Olsthoorn vraagt of er bij het oplossen van klachten over begrenzing en onderhoud ook is nagegaan of inwoners hun tuinen tot op de kade hebben laten doorlopen, en of dat inmiddels al is teruggedraaid. Mevrouw Burger weet dat niet. Haar is niet gemeld dat hier conflicten over zijn ontstaan, maar misschien is er tot nu toe bij het uitvoeren van onderhoud maar voor gekozen om zulke tuinen met rust te laten. Overigens is er op een aantal plaatsen vergunning verleend om de tuin tot op de kade uit te breiden.

Mevrouw Ter Woorst wijst erop dat de kades niet voor niets aan Delfland zijn toegedeeld: waterkering is één van de hoofdtaken van Delfland. Zij vindt dan ook dat Delfland niet te gemakkelijk tuinen op de kades hoort toe te staan. Bovendien geeft dat het risico dat mensen zich in feite openbaar gebied toeëigenen, terwijl er in het Waterbeheerplan ook een ambitie is geformuleerd over recreatief medegebruik van o.a. kades.

- Aan mevrouw Van Duijn bevestigt mevrouw Burger dat de afspraak over precario inhoudt dat voormalige eigenaren van objecten op de kaden die bij Delfland in eigendom zijn gekomen en die door deze eigenaren gebruikt blijven worden, van Delfland een afkoopsom ontvangen waarmee ze in staat worden gesteld in de komende jaren de precarioheffing te betalen. De afkoopsom is circa 20 keer het jaarbedrag aan precario en als die som op een spaarrekening wordt gezet, dan is het mogelijk om daarvan 26 keer de precario te betalen, inclusief de gebruikelijke indexering.
- Op de lijst geldelijke regelingen staat ook een perceel met achterstallig onderhoud, dat aan Delfland is toebedeeld. Inmiddels is dit onderhoud door Delfland verricht; dit heeft € 4000 gekost. Door de vorige eigenaar (BBL) is € 2500 aan Delfland toegezegd ter vergoeding van de extra gemaakte kosten.
- Mevrouw Burger heeft begrepen dat er inmiddels een mondeling akkoord is bereikt over de grondvererving buiten het Reconstructiegebied, die nodig is voor een aantal werkzaamheden in verband met peilverlaging in de Commandeurspolder.
- Aan de heer Doelman en mevrouw Van Duijn licht de voorzitter toe, dat er weliswaar door de provincie op het Kraaiennest een zwemwaterbestemming is gelegd, maar dat daarbij niet is aangegeven voor welke plas die bestemming geldt. Daarom kon ervoor worden gekozen om het strandje van de huidige zwemplas naar de surfplas te verplaatsen en de surfplas óók als zwemplas aan te merken, waardoor de vroegere zwemplas permanent voor waterberging beschikbaar komt. De Reconstructiecommissie is hiermee akkoord gegaan en het recreatieschap moet zich er nu voor inspannen dat de bacteriologische kwaliteit van de nieuwe zwem/surfplas in orde komt.

Of er in de komende jaren in deze plas nog veel blauwwieren zullen zijn, valt niet te voorspellen. Voor de provincie is dat overigens geen reden om op voorhand het standpunt in te nemen dat deze plas geen zwemwater kan zijn. Dit is de enige manier waarop in dit gebied tegen redelijke kosten een berging kan worden gerealiseerd. Het alternatief valt vele malen duurder uit en zou ook niets veranderen aan de situatie rond het zwemwater.

- De heer Van Dam dringt erop aan dat hoge prioriteit wordt gegeven aan een goede verwerking door het Kadaster. Er zijn daarmee nog steeds problemen. Verder vindt hij het niet terecht dat in de nota over de loswal bij de Boonervliet wordt gezegd dat de voormalige eigenaar had kunnen weten dat deze wal al was toegedeeld. Betrokkene heeft deze loswal in 2004 verworven en de notaris, waar de transactie is verleden, heeft toen niet nagegaan of de wal wellicht al aan een ander was toegedeeld. De fout ligt dus bij deze notaris. Mevrouw Burger wil daar liever buiten blijven, want Delfland gaat daar niet over. De voorzitter zegt dat er ook door de Reconstructiecommissie aandacht wordt gegeven aan de verwerking door het Kadaster.

Afsluitend herinnert de voorzitter aan de informatieavond die vanavond samen met de DLG wordt georganiseerd voor de inwoners van het Reconstructiegebied, waar Delfland op detailniveau zal uitleggen wat er inmiddels is gedaan op het gebied van waterbeheersing en welke werkzaamheden nog voorzien zijn. De leden van het afdelingsbestuur zijn van harte welkom op deze avond. De avond is mede belegd om het punt van de Reconstructie op een goede manier op te nemen in het overdrachtdossier.

2.b. Waterlopen in de Zouteveense polder

In de Holierhoekse en Zouteveense polder worden twee stuwen geplaatst: een klepstuw en een stuw met een vast schut. De aannemer voor deze werkzaamheden is al bekend. Er wordt nu met de eigenaar gesproken over het rijden over diens erf, het aanleggen van de elektriciteit die nodig is voor de klepstuw, e.d. Het is de vraag of deze werkzaamheden vóór 1 januari 2009 kunnen worden afgerond, maar dan wordt het hooguit enkele maanden later. Verder zijn met de instelling van het winterpeil al enige tijdelijke maatregelen genomen, waardoor het water wat hoger blijft staan dan vorig jaar. De bedoeling is om gedurende een jaar te monitoren hoe het gaat met beide stuwen.

3. Ontwerp-Waterbeheerplan 2010-2015¹

Mevrouw Van Duijn dringt erop aan om in de stukken steeds consequent aan te geven dat de groenblauwe slinger niet stopt bij de Dijkpolder, maar doorgaat naar de voor ogen staande natuuruitbreiding in de Oranjepolder. Ook in het voorliggende plan wordt weer gezegd dat deze slinger een ecologische verbinding is van de Akerdijkse Plassen naar de Vlietlanden. Mevrouw Burger kan zich deze opmerking voorstellen, maar in het Waterbeheerplan is ook een aparte paragraaf opgenomen over het gebied Waterweg en daar wordt gesproken over de "ecologische verbinding vanaf de duinen ten noorden van Hoek van Holland tot aan Midden-Delfland". Mevrouw Van Duijn pleit er toch voor om ook in het deel dat over Midden-Delfland gaat, aan te geven dat de groenblauwe slinger verder gaat dan Midden-Delfland. De voorzitter zal bevorderen dat de tekst in die zin wordt aangepast.

Verder zet mevrouw Van Duijn een vraagteken bij de zin, dat Delfland er geen bezwaar tegen heeft dat de gemeenten een bestaande overstortbemaling gebruiken om een deel van de bergingsopgave in te vullen. De voorzitter licht toe dat het bij overstortbemaling in principe gaat om regenwater, al is dat vaak wel vermengd met vuil water. Daarom heeft Delfland er geen bezwaar tegen dat overstortbemalingen worden gebruikt om regenwater naar de Nieuwe Waterweg te leiden, te meer omdat het vervallen van deze mogelijkheid voor de betreffende gemeenten zou leiden tot onmogelijk te behalen bergingsopgaven. Op zichzelf zou Delfland liever niet zien dat er met dat regenwater ook vuil water naar de Nieuwe Waterweg gaat, maar het is aan Rijkswaterstaat om daar maatregelen tegen te nemen. Bovendien is het aan de gemeenten bekend dat er op den duur een einde zal komen aan het mogen lozen van vuil water, zodat zij moeten gaan werken aan een betere scheiding van regenwater en vuil water. De heer Van Dam kan zich hier niet in vinden, niet alleen omdat er hierdoor vuil water in het oppervlaktewater komt, maar ook omdat er omgekeerd regenwater in de riolen gaat. Mevrouw Van Duijn begrijpt dat het op zichzelf om een ongewenste situatie gaat, maar dat Delfland die toelaat omdat anders de waterplannen niet haalbaar zijn.

Gevraagd door mevrouw Van Duijn waarom voorwaarden voor blauwe diensten vastgelegd zouden moeten worden in bestemmingsplan en legger zegt de voorzitter dat, als de blauwe dienst

¹ De tekstwijzigingen zijn verwerkt in de Nota van Wijziging behorende bij het Waterbeheerplan 2010-2015, kenmerk 716796 (VV van 20 november 2008).

betrekking heeft op berging van regenwater, een planologische verankering nodig is. Voor andere blauwe diensten geldt dat inderdaad niet. Zij zal kijken naar de formulering van deze zin.

Mevrouw Ter Woorst zou de zin aan het slot van paragraaf 1.3.2 van hoofdstuk 10, waarin wordt gezegd dat Delfland een voorkeur heeft voor het zoeken naar mogelijkheden "tussen het glas" zodat de berging verspreid over het gebied kan worden aangelegd, willen laten luiden als: "Delfland heeft een voorkeur voor het zoeken naar innovatieve en betaalbare mogelijkheden, zoveel mogelijk in lijn met het Nationaal Bestuursakkoord Water". In het NBW staat immers dat de oplossing vooral bij de veroorzaker gezocht moet worden. Zij heeft ook nooit eerder gehoord dat het doel van Delfland zou zijn om bergingen gespreid over het gebied aan te leggen. Mevrouw Burger wijst erop dat dit uit waterhuishoudkundig oogpunt wel de voorkeur verdient, want dan wordt er echt "ter plekke" geborgen en hoeven er ook geen brede aanvoerroutes te worden aangelegd, zoals die wel nodig zijn bij één centrale berging voor een groot gebied. Anderzijds zijn kleine bergingen ter plekke niet altijd mogelijk omdat het water daar nauwelijks kan komen, en bovendien geeft één centrale berging weer minder onderhoudskosten dan een aantal kleine die gespreid zijn over het gebied. Mevrouw Ter Woorst kan zich dit voorstellen, maar de nu in het Waterbeheerplan opgenomen tekst gaat op voorhand al uit van één manier van werken. De voorzitter merkt wel op dat hier alleen een voorkeur wordt uitgesproken, maar zij zal de gemaakte opmerkingen overwegen.

De heer Van Vliet vindt dat in paragraaf 3.1, in de laatste alinea voorafgaand aan het kopje "Het gebied over 10 jaar", oorzaak en gevolg door elkaar zijn gehaald. Volgens hem zijn de plannen voor uitbreiding van natuur- en recreatiegebieden in IODS-kader een gevolg van de aanleg van de A4. Mevrouw Burger zal naar de formulering kijken.

Daarnaast vindt de heer Van Vliet het niet terecht dat in paragraaf 1.3.1 zonder meer wordt gesteld dat de uitstoot van nutriënten door de landbouw een serieus probleem is voor de waterkwaliteit. Inderdaad is het in Midden-Delfland niet mogelijk om aan de KRW-normen voor meststoffen te voldoen, maar dat heeft te maken met het kader dat het landelijke mestbeleid nu eenmaal stelt. De voorzitter zegt een aanpassing van deze tekst toe.

De heer Van Dam wijst erop, in verband met de passage in paragraaf 1.2.1 over het gebruik van oppervlaktewater, dat ook in Midden-Delfland de meeste grondgebonden bedrijven gebruik maken van hemelwateropvang. Verder wordt hier ten onrechte gesteld dat tuinbouwbedrijven die los van de grond telen, dus met substraat werken, in droge zomers gebruik maken van oppervlaktewater. Die bedrijven kunnen dat namelijk niet en maken dan ook gebruik van omgekeerde osmose, waar de provincie juist op termijn van af wil. Als dat doorgaat, zal dat belangrijke negatieve gevolgen hebben, niet alleen voor de betrokken bedrijven, maar ook voor Delfland. Immers, als dan oppervlaktewater moet worden gebruikt, dan zal dat water ook gezuiverd moeten worden, maar het is de vraag waar Delfland dan heen moet met de organische vervuiling en de zouten die uit het water worden gehaald. Mevrouw Burger bestrijdt dat tuinbouwbedrijven die met substraat werken, in droge perioden geen gebruik zouden maken van oppervlaktewater. Verder is omgekeerde osmose beslist geen duurzaam systeem en zij vindt het dan ook begrijpelijk dat de provincie wil dat hiermee gestopt wordt. Overigens is de bedoeling van de tekst in deze paragraaf juist om te signaleren dat hier een probleem ligt, dat op de een of andere manier opgelost moet worden. Zij zal opnieuw naar de tekst kijken.

De heer Van Dam vindt het verder onterecht dat aan het slot van paragraaf 1.3 een uitspraak wordt gedaan over sanering van verspreid liggende glastuinbouw. Delfland heeft daar immers geen enkele rol in. De voorzitter zegt dat met deze zin alleen is bedoeld aan te geven dat er over tien jaar waarschijnlijk een functieverandering zal hebben plaatsgevonden. Op zichzelf kan deze zin zonder bezwaar geschrapt worden.

Aan de heer Van Dam antwoordt mevrouw Burger over de opsomming van de polders waarin de bergingsopgave tot 2015 is gelegen (paragraaf 1.5.1), dat met "Dijkpolder (Maasland)" wordt bedoeld op het Maassluise deel van deze polder.

Hierna herinnert de heer Van Dam er bij dezelfde paragraaf 1.5.1 aan dat indertijd door de VV is besloten dat de Oranjevuitenpolder geen waterparel wordt. De voorzitter zet uiteen dat de provincie een besluit heeft genomen tot aanwijzing van waterparels, waaronder de Oranjevuitenpolder. Dat is ook een bevoegdheid van de provincie. Vervolgens heeft Delfland besloten om voorlopig geen onderzoek naar de Oranjevuitenpolder te gaan doen, zolang nog niet duidelijk is welke natuurdoelstellingen de provincie voor deze waterparel wil stellen.

Tenslotte vraagt de heer Van Dam zich af of bij de inrichting van waterpleinen (paragraaf 1.5.2)

niet ook rekening moet worden gehouden met vervuilde grond. Mevrouw Burger antwoordt dat het de bedoeling is dat zulke pleinen helemaal verhard worden. Er staat wel dat het water wegzakt in de bodem, maar daarmee wordt gedoeld op het schoonwaterriool.

4. Notulen vergadering d.d. 28 augustus 2008

Deze notulen worden vastgesteld met één correctie op blz. 1, halverwege: in de zinsnede "het water richting Schipluiden naar de Slinksloot" moet het woord "Slinksloot" vervangen worden door "Keen".

Mevrouw Ter Woorst had graag gezien dat op de sheet over het waterplan Midden-Delfland die als opschrift "Betekenis van water" heeft, nog een derde punt was genoemd, namelijk "Ecologie en landschap".

5. **Actiepuntenlijst:** Geen opmerkingen.

6. Mededelingen en ingekomen stukken

- Op 24 september jl. heeft weer de LOP-synthesetafel plaatsgevonden. De heer Van Dam, mevrouw Ter Woorst en mevrouw Van Kester hebben daaraan deelgenomen.
- Op 8 oktober jl. was er een bijeenkomst met de schouwmeesters van Midden-Delfland en Waterweg. Deze is goed verlopen.
- De schouwmeesters hebben inmiddels een brief ontvangen voor de najaarsschouw van 3 november a.s. Mede naar aanleiding van de vorige vergadering van het afdelingsbestuur heeft het college een brief gezonden aan het Recreatieschap Midden-Delfland over het onderhoud. Binnenkort vindt er ook bestuurlijk overleg met dit schap plaats. De voorzitter zal graag direct na 3 november van de heer Olsthoorn horen, hoe het is gesteld met het onderhoud in de door hem te schouwen gebieden.
- Er wordt hard gewerkt aan de trajectnota MER voor rijksweg A4 Delft-Schiedam.
- De recente nieuwsbrief over de kadverbeteringen Commandeurspolder is met de stukken toegezonden aan de leden.
- De nota van beantwoording en het waterplan Maassluis worden op 4 resp. 11 november 2008 vastgesteld door het college van BenW resp. het college van D&H. De vaststelling van het waterplan door de gemeenteraad is voorzien op 9 december, 2008 en de vaststelling door de VV op 18 december 2008. Op 9 december a.s. start de fotowedstrijd. De finale van deze wedstrijd vindt plaats in februari 2009, waarbij ook de publieksfolder over het waterplan wordt uitgereikt.

7. Begroting 2009

De projectenlijst wordt doorgelopen, waarbij een enkele opmerking wordt gemaakt:

- Keersluis Maassluis: Mevrouw Van Duijn zal graag enige argumentatie krijgen voor dit voorstel, zeker nu deze sluis niet vaak geopend en gesloten zal hoeven te worden. De voorzitter zal ervoor zorgen dat het antwoord in het verslag wordt vermeld.²
- Akkerdijksche polder: De heer Olsthoorn vindt het niet logisch dat deze polder is ingedeeld in de afdeling Midden-Delfland & Waterweg. Deze polder ligt immers aan de andere kant van de Schie. De voorzitter herinnert aan het besluit van een aantal jaren geleden om, o.a. met het oog op het vele overleg met gemeenten over waterplannen, de grenzen van de afdelingen groten-deels te laten samenvallen met die van de gemeenten. Daardoor komen de grenzen van de afdelingen niet meer overal overeen met de polderbegrenzingsen.
- Groenblauwe slinger: De heer Olsthoorn constateert dat in de tekst van de begroting wordt gezegd dat de groenblauwe slinger natuurgebied is. Midden-Delfland, waar de groenblauwe slinger doorheen loopt, is echter geen natuurgebied, maar een agrarisch gebied.
- Project afvalverwerking Haagse regio: De laatste AHR-voortgangsrapportage wordt geagendeerd voor de VV-vergadering van 18 december a.s.

Hierna komen er nog opmerkingen over andere delen van de begroting:

- Mevrouw Van Duijn vindt het jammer dat in de begroting de cijfers over 2007 niet zijn vermeld. Daardoor is het niet meer zo eenvoudig voor VV-leden om een vergelijking met vorige jaren te maken.
- Aan de heer Olsthoorn antwoordt de heer Smit dat de belangrijkste oorzaak voor het stijgen van de begrote uitgaven ligt in het verdubbelen van de dienstverleningsvergoeding die Delfland

² Het plan om de deuren van de Keersluis Maassluis voortaan automatisch te openen en te sluiten maakt geen deel uit van het TA-project. Op dit moment is alleen een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld en eind 2009 worden een krediet en een investeringsplan aangevraagd. In dat verband zal aandacht worden gegeven aan nut en noodzaak van deze automatisering.

betaalt voor de AWZI Harnaschpolder. Verder is een aantal ABC-werken afgerond en daarom zijn nu in de begroting de kapitaallasten van die werken opgenomen.

- Aansluitend merkt mevrouw Van Duijn op dat in de afgelopen jaren, toen vele plannen werden gemaakt en uitgevoerd, op bestuurlijk niveau eigenlijk nooit de vraag aan de orde is gekomen of Delfland dit alles financieel wel aan kon. De heer Zonne wijst erop dat er indertijd wel haast moest worden gemaakt omdat het hele watersysteem niet meer adequaat was, met als gevolg een voortdurende ernstige wateroverlast. Hij vindt het dan ook begrijpelijk dat in die tijd de aandacht niet zozeer uitging naar de financiële kant, maar vooral naar het maken en uitvoeren van plannen om het systeem te verbeteren. Het is alleen maar te prijzen dat Delfland toen voortvarend te werk is gegaan. Inmiddels werkt dit alles door in verhogingen van de tarieven, maar anderzijds kan niet gesteld worden dat die echt niet meer betaald kunnen worden door de ingelanden.

- Ook de heer Van Dam heeft in de afgelopen jaren gemerkt dat er weinig aandacht was voor kostenramingen en overschrijdingen bij lopende projecten. Hij is dan ook blij dat de nieuwe directeur de VV-leden daar bewuster van heeft gemaakt. In de komende jaren zal Delfland veel zuiniger met het geld moeten omgaan, en zullen er bij projecten zeker geen "gouden knoppen" meer aangebracht kunnen worden. De heer Zonne vindt dat overdreven en ook mevrouw Ter Woorst is het niet eens met deze uitspraak over "gouden knoppen".

8. Groenblauwe diensten: Evaluatie, conclusies en vervolg Beheerplan natuurvriendelijke oevers Midden-Delfland

Mevrouw Hangelbroek verzorgt hierover een presentatie:

- In het kader van de Reconstructie zijn 50 km natuurvriendelijke oevers aangelegd, waarvan 32 km grenzend aan grond van agrariërs. Op een later moment zijn die oevers in eigendom aan Delfland overgedragen. Er is toen besloten om 4 km bij wijze van experiment door agrariërs te laten onderhouden, 12 km door agrariërs te laten afrasteren en de rest van de oevers te laten onderhouden door een aannemer of Delfland zelf. Er is toen ook een beheerplan vastgesteld, met een looptijd van drie jaar: 2005 t/m 2007.

- Hoofddoelen van de aanleg van natuurvriendelijke oevers zijn: mede vormgeven van de ecologische hoofdstructuur door ecologische doelstellingen, en tegengaan oeverafkalving. Nevendoelelen zijn: bijdrage aan belevingswaarde van het gebied, aan Vitaal Midden-Delfland en aan een grotere organisatorische doelmatigheid en efficiëntie.

- De conclusies voor de ecologische doelstellingen: ondanks de dominantie van riet voldoet circa 50% van de oevers aan het beoogde streefbeeld (dat overigens niet zo ambitieus was), de ontwikkeling van negatieve soorten (zoals akkerdistel of jacobskruiskruid) is minimaal en het ecologisch potentieel van natuurvriendelijke oevers is veel groter dan vroeger werd gedacht. Hier is nog veel winst te behalen. Overigens wordt hier door Delfland al sinds enige jaren op ingespeeld. Verder is op circa 75% van de oevers oeverafkalving tegengegaan, mede dankzij het plaatsen van onderwaterbeschoeiingen.

- Voor de belevingswaarde is de conclusie, dat rietvegetatie wel bijdraagt aan het fixeren van de oever, maar uit recreatief oogpunt en voor het open houden van het landelijk gebied minder gewenst is.

- De bijdrage aan Vitaal Midden-Delfland is slechts bescheiden: het agrarisch inkomen is hierdoor met € 1600 tot € 4000 gestegen. Het gaat hier wel om relatief goedbetaalde arbeid, waarmee Delfland uitkomt boven de Europese normen die in de nationale catalogus groenblauwe diensten zijn vermeld. Overigens is in die catalogus het onderhoud van natuurvriendelijke oevers, zoals dat in Delfland plaatsvindt, niet zo helder beschreven. De bedoeling is om in de komende tijd te bereiken dat deze soort onderhoud goed wordt beschreven in de catalogus en dat Delfland na afloop van de huidige contracten voortaan lagere prijzen voor het onderhoud door agrariërs betaalt, waarmee ook dichter wordt gekomen bij de prijs die aannemers in rekening brengen. In totaal betaalt Delfland nu jaarlijks circa € 90.000 aan agrariërs.

- Conclusies voor organisatorische doelmatigheid: taakverdeling tussen aannemers en agrariërs is voor verbetering vatbaar, vergoedingen aan de agrariërs sterker differentiëren, herformuleren van doelen en streefbeelden in verband met toekomstige functies van natuurvriendelijke oevers, en meer aandacht voor monitoring, communicatie en handhaving.

- De betrokken agrariërs hebben als positieve punten naar voren gebracht: enthousiasme voor het onderhoud aan rasters en oevers, tevredenheid over de (lokale) aannemer die onderhoudswerkzaamheden uitvoert, en tevredenheid over de onderhoudsbepalingen en de vergoedingen. Als minder positieve punten zijn genoemd: dominantie van riet en verruiging van oevers, en het soms "onzichtbaar zijn" van Delfland waar het gaat om handhaving en communicatie.

- Vervolgstappen die Delfland moet zetten: aanpassen catalogus groenblauwe diensten, aanpassen overeenkomsten met agrariërs, en herzien van streefbeelden, ecologische doelstellingen en onderhoudsbepalingen, ook in relatie met de nieuwe inrichtingscriteria voor watergangen.

Mevrouw Van Duijn vraagt zich af of rietvegetatie, bijvoorbeeld rietkragen waar rietzangers in zitten, wel zo ongewenst is uit recreatief oogpunt. De voorzitter stelt daartegenover dat rietkragen het vaak voor mensen onmogelijk maken om het open landschap te zien, bijvoorbeeld als ze op een bankje zitten. Aan de LOP-synthesetafel heeft zij dan ook al eens de suggestie gedaan om een soort welstandscommissie in te stellen, waarmee kan worden gesproken over de meest gewenste inrichting van natuurvriendelijke oevers uit een oogpunt van ruimtelijke kwaliteit. Op sommige plaatsen zal rietvegetatie bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit, op andere weer niet. Van boeren komt nogal eens de opmerking dat ze door al het riet het vee niet meer kunnen zien en ook kanoërs vinden riet vaak niet leuk, maar vogelaars stellen juist weer veel prijs op riet. Aansluitend wijst de heer Van Vliet erop dat van oudsher de kenmerken van Midden-Delfland zijn: vochtige weilanden en een open landschap. Als er echter niet meer gemaaid wordt, dan komen er al snel elzen op aan de oevers en ontstaat er op den duur een elzenbos, waardoor de openheid van het landschap wordt aangetast. Het is voor hem zeer de vraag of dat wel gewenst is.

De voorzitter tekent bij het onderhoud door agrariërs nog aan, dat bij de vernieuwing van contracten ook zal worden nagegaan of de afrastering de komende jaren gehandhaafd moet blijven. De heer Olsthoorn denkt dat het verwijderen van de afrastering alleen mogelijk is op die plekken waar rietvegetatie aanwezig is. Als dat ook bij de andere oevers wordt gedaan, kan de ecologische doelstelling volgens hem wel vergeten worden.

Mevrouw Ter Woorst wijst er in dit verband op dat de Europese normen geen vrijblijvende normen zijn, maar een richtlijn van de Europese Commissie. Zij ziet daardoor het risico dat de betrokken agrariërs geld aan Delfland zullen moeten terugbetalen. Dat kan worden omzeild door het onderhoud te gaan aanbesteden, maar dat geeft wel weer erg veel rompslomp, terwijl de omvang van het onderhoud maar bescheiden is. Mevrouw Hangelbroek antwoordt dat de organisatie zich dit risico inmiddels realiseert en er de nodige aandacht aan geeft. Ook dit punt wordt ingebracht in de vormgeving van de FES-proeftuin Midden-Delfland. Zo is het misschien mogelijk om te gaan werken met een soort intermediair die al het onderhoud op zich neemt en dat vervolgens weer verdeelt. De voorzitter zegt aanvullend dat de heer Van der Burg en zichzelf binnenkort met LTO en de vereniging Vockestaert overleg zullen voeren over het kader waarbinnen Delfland in de toekomst groenblauwe diensten wil inkopen.

De heer Doelman pleit ervoor dat, als het onderhoud door een aannemer wordt gedaan, dit een aannemer is die ter plaatse goed bekend is en overleg pleegt met de eigenaren over het best mogelijke moment voor het onderhoud.

Mevrouw Ter Woorst vraagt of het "onzichtbaar zijn" van Delfland bij handhaving en communicatie ook te maken heeft met niet-vervulde vacatures. Handhaving wordt kennelijk door de agrariërs van belang geacht, zeker door degenen die het onderhoud op een goede manier willen uitvoeren. Mevrouw Hangelbroek bevestigt dat vacatures een rol hebben gespeeld, o.a. bij handhaving, waar bijna een jaar lang een vacature niet vervuld kon worden. Inmiddels is de organisatie echter weer volledig op sterkte.

De heer Van Vliet vraagt om bij het inrichten van natuurvriendelijke oevers ook aandacht te geven aan het belang van schuilplaatsen voor wild, zoals vossen.

Mevrouw Van Duijn kan zich voorstellen dat schouwmeesters bij de schouw ook nagaan hoe het er met de natuurvriendelijke oevers voor staat, maar de voorzitter zegt dat dit niet de bedoeling is. Delfland heeft een aparte sector Operationeel Waterbeheer, die dit werk doet.

Tenslotte vraagt mevrouw Van Duijn hoe het gaat met andere groenblauwe diensten dan het onderhoud van natuurvriendelijke oevers. De voorzitter heeft al opgemerkt dat er binnenkort overleg plaatsvindt over een kader voor het inkopen van groenblauwe diensten. Daarbij gaat het om bijvoorbeeld waterberging op het land. In de FES-proeftuin is er ruimte om daarvoor een pilot op te zetten, als dat wenselijk wordt gevonden.

9. Vaststellen wateropgave en voorkeursmaatregelen Schiedam

De heer van Dam constateert dat er op veel plaatsen problemen zijn met riooloverstorten, dat veel gemalen onvoldoende capaciteit hebben en dat er veel te kleine duikers zijn. Gaat het om achterstallig onderhoud of is het hele systeem ontoereikend? Welke afspraken zijn hierover met Schiedam gemaakt in het kader van de herpoldering? De voorzitter antwoordt dat er bij een herpoldering altijd afspraken worden gemaakt over achterstallig onderhoud, maar dan wordt wel

uitgegaan van de indertijd geldende eisen. Bij het bepalen van de wateropgave wordt uitgegaan van de eisen zoals die in het Nationaal Bestuursakkoord Water zijn opgenomen. Op basis daarvan is tot de conclusie gekomen dat de afvoer- en bergingscapaciteit onvoldoende zijn en is ook aangegeven waarom dat het geval is. Het heeft veel tijd en werk gekost om gegevens hierover op tafel te krijgen, ook al omdat Schiedam alles dat met water te maken heeft, had overdragen aan het nutsbedrijf ONS.

De heer Van Dam zal graag concreet horen of het uitsluitend te maken heeft met de scherpere eisen die nu gehanteerd worden, dan wel of het ook te maken heeft met gebrek aan inzicht in de situatie toen de afspraken in het kader van de herpoldering werden gemaakt. De voorzitter zal proberen het antwoord hierop in het verslag te laten opnemen.³

Verder herinnert de heer Van Dam aan zijn al geuite zorg over de riooloverstorten. Ook de heer Olsthoorn kan zich niet aan de indruk onttrekken dat het watersysteem in met name Schiedam-Oost en -West niet deugt. Daar moet immers al het hemelwater via de rioolgemalen weggewerkt worden en dat is een structureel verkeerde situatie. De voorzitter wijst erop dat op dat vlak de nodige maatregelen zijn opgenomen in het afvalwaterakkoord dat o.a. met Schiedam is gesloten. Dat neemt niet weg dat er inderdaad nog een grote opgave in de stedelijke polders ligt. Veel méér kan zij hierover nu niet zeggen, maar zij weet wel dat er in Schiedam bij de herpoldering met dezelfde systematiek is gewerkt als eerder in o.a. Vlaardingen. Er is al een overeenkomst met Schiedam gesloten over de voorwaarden waarop delen van de gemeente herpolderd worden. De heer Olsthoorn, daarin bijgevalen door de heer Van Vliet, blijft toch met een ongemakkelijk gevoel over dit voorstel zitten.

Mevrouw Van Kester vraagt waar TEWOR voor staat (blz. 2 van bijlage II). De voorzitter weet niet precies wat deze afkorting betekent, maar het heeft te maken met de effecten van de overstorten op de waterkwaliteit.

Hierna ontstaat nog enige discussie over de vraag of het afdelingsbestuur, gezien de nu gerezen zorgen, wel positief aan de VV kan adviseren over de voorgestelde wateropgave en voorkeursmaatregelen. Daarbij wordt vastgesteld dat de zorgen zich richten op de vraag hoe de wateropgave is ontstaan en dat er op zichzelf geen zorgen leven over de omvang van deze opgave en de voorgestelde voorkeursmaatregelen. Daarnaast wordt vastgesteld dat er in het VV-stuk alleen een kostenindicatie voor de eerstefase basismaatregelen wordt gegeven voor de Rotterdamse polders Schieveen en Oost-Abtspolder, dus niet voor Schiedamse polders.

Met het oog hierop adviseert het afdelingsbestuur positief over het ontwerpbesluit, maar wel met het voorstel om punt 2 te laten luiden als "De investering in de polders Schieveen en Oost-Abtspolder ten laste te laten komen enz."⁴

10. Bestuurlijke ambitieverklaring "Hof van Delfland"

Aan mevrouw Van Duijn antwoordt de voorzitter dat met deze verklaring de ambitie wordt vastgelegd om het gebied open te houden als een traditioneel Nederlands polderlandschap, waarin de landbouw vitaal kan zijn en ook recreatiedoeleinden worden gediend. Inderdaad wordt op blz. 3 van de ambitieverklaring gesproken over het aanwijzen van een manager en het toewijzen van projectmiddelen, maar dat is niet of nauwelijks van belang voor Delfland, omdat Delfland vooral in natura gaat bijdragen, net zoals het dat indertijd bij het IOPW heeft gedaan. Andere partijen hechten sterk aan meedoen van Delfland en doen dat met het oog op het bestuurlijke elan dat van de kant van Delfland wordt verwacht, dus niet in de verwachting dat het hoogheemraadschap wel een forse financiële bijdrage zal leveren.

Mevrouw Van Duijn acht bestuurlijke samenhang van groot belang en vindt het ook belangrijk dat er een orgaan komt dat een bepaalde richting aangeeft, maar anderzijds is er al veel bestuurlijke drukte in het open gebied van Midden-Delfland, waar naast gemeenten en de provincie ook nog een recreatieschap opereert. De voorzitter zegt dat in de Hof van Delflandraad zeker zal worden gesproken over een goede manier van financiering van de recreatieactiviteiten en over een betrokkenheid daarbij van alle gemeenten die de verklaring hebben ondertekend.

De heer Van Dam stelt vast dat de Hof van Delfland een veel groter gebied beslaat dan het gebied waarvoor de Reconstructiewet gold. Daarmee worden ook gemeenten als Westland en Rotterdam, die nooit iets te maken hebben gehad met het reconstructiegebied, erbij betrokken. Het bijgevoegde kaartje vindt hij onvoldoende. Zo blijkt er niet uit wat er in de Bonnenpolder wordt gedaan met compostering en een baggerdepot, en zo'n depot is voor het gebied wel van levensbelang. De voorzitter heeft begrepen dat de Bonnenpolder buiten het plangebied Hof van Delf-

³ Ten tijde van het opmaken van dit verslag was het antwoord nog niet beschikbaar. De leden zullen het antwoord alsnog ontvangen.

⁴ Zie herziene versie van het VV-voorstel *Wateropgave en voorkeursmaatregelen Rotterdam en Schiedam*.

land valt. In het Urgentieprogramma Randstad is de omgrenzing van dit plangebied vastgelegd. Zij neemt echter aan dat de Bonnenpolder alsnog aan het plangebied kan worden toegevoegd, als daar genoeg animo voor is. De heer Van Dam gaat het er vooral om dat de ambities die voor een bepaald gebied worden gevormd, niet in strijd komen met al vastgelegde bestemmingen in dat gebied.

De heer Van Vliet staat op zichzelf achter een constructie waardoor zoveel mogelijk mensen met elkaar kunnen communiceren. Er zijn echter ook lastige punten, zoals de vraag wat de inrichting van het landschap zou moeten zijn. De voorzitter denkt dat vooral ingezet zou moeten worden op het ontstaan van een netwerk van ambtelijke medewerkers, net zoals dat er is bij het Waterkader Haaglanden en ook bij het Bestuurlijk Overleg KRW Delfland. Daardoor wordt het een gezamenlijke verantwoordelijkheid, dat ieder zijn eigen taak goed uitvoert.

Mevrouw Ter Woorst staat positief tegenover de ambitieverklaring. Zij ziet Midden-Delfland als een belangrijk gebied voor het hoogheemraadschap, omdat juist daar kansen liggen op het gebied van waterkwaliteit en waterkwantiteit. De heer Van Dam moet nog zien hoe het zal gaan lopen. Hij herinnert eraan dat de kleine gemeente Midden-Delfland de afgelopen jaren al veel heeft geïnvesteerd in de Midden-Delflandvisie. Omliggende gemeenten willen daar graag over meepraten, maar als het gaat om een financiële bijdrage van die kant, blijft het stil. Mevrouw Ter Woorst wijst erop dat met de ambitieverklaring nu de betrokkenheid van alle partijen wordt vastgelegd.

Ook mevrouw Van Duijn wil zich positief opstellen ten opzichte van de ambitieverklaring, waarbij zij ervan uitgaat dat de VV zich actief zal laten informeren over de verdere ontwikkelingen.

11. Rondvraag

- Mevrouw Van Duijn heeft op de LOP-bijeenkomsten steeds gemerkt, dat er grote behoefte is aan recreatiewater. Ook ziet zij dat er allerlei "wilde plannen" worden gelanceerd om in die behoefte te voorzien. Neemt Delfland daarover een positie in? De voorzitter bevestigt dat. Die positie is dat Delfland verantwoordelijk is voor een goede werking van het aanwezige watersysteem en alleen maar streeft naar uitbreiding van dit systeem als dat nodig is voor de bergings- en de afvoercapaciteit. Met het oog hierop zijn een aantal suggesties om ten behoeve van de recreatie meer boezemkanalen te graven, alweer van tafel verdwenen. Overigens denkt zij wel dat Delfland bereid moet zijn om, als er toch meer water komt, het beheer daarvan op zich te nemen. Aanvullend wijst de heer Zonne erop dat Delfland in principe alleen ervoor zorgt dat kwaliteit en kwantiteit van het watersysteem zodanig zijn, dat de bestaande functies in het gebied optimaal kunnen worden uitgeoefend. Mocht er behoefte zijn aan meer recreatiewater, dan moeten daarvoor bestemmingen worden gewijzigd en dat is primair een zaak van gemeenten en de provincie, niet van Delfland.

Mevrouw Ter Woorst vraagt, hierop aansluitend, om het LOP te zijner tijd ook ter bespreking aan de VV voor te leggen. Dit ontwikkelingsplan kan immers vergaande consequenties hebben voor Delfland, zeker op het punt van onderhoud en beheer. De voorzitter zal deze vraag opnemen in het overdrachtdossier voor het nieuwe bestuur.

- Mevrouw Ter Woorst constateert dat het afdelingsbestuur vandaag voor het laatst bijeen is geweest, nu het onder de werking van de nieuwe waterschapswetgeving per eind december 2008 moet worden opgeheven. Het bestuur heeft, optredend als oog en oor van het gebied, de afgelopen jaren enige belangrijke zaken weten te realiseren, zoals het beheerplan natuurvriendelijke oevers en een andere aanpak van de kadeverbetering Commandeurspolder dan aanvanke-lijk in de bedoeling lag. Gezien de bijzondere functie van het gebied van de afdeling en de grote waarde van een gebiedsgerichte benadering waarin de verschillende watertaken worden geïntegreerd, pleit zij voor een opvolging van het huidige afdelingsbestuur, eventueel in de vorm van een gebiedscommissie. Het afdelingsbestuur steunt mevrouw Ter Woorst hierin.

Desgevraagd door mevrouw Van Duijn zegt de voorzitter dat zij in haar rol als dagelijks bestuurder altijd veel heeft gehad aan de inbreng vanuit het afdelingsbestuur. Van belang daarbij is ook dat het bij Midden-Delfland & Waterweg gaat om een specifiek gebied, met een heel andere samenhang en heel andere opgaven dan bijvoorbeeld in Haagland of Westland. Anderzijds is het ook van belang dat er in de nieuwe bestuursperiode, waarin het aantal VV-leden teruggaat naar 30 en er met fracties wordt gewerkt, zo weinig mogelijk vaste commissies zijn.

- Hierna dankt de voorzitter de heer Olsthoorn voor diens jarenlange inbreng in de vergaderingen van het afdelingsbestuur en biedt zij hem een boek aan. De heer Olsthoorn dankt het bestuur hiervoor. Hij heeft altijd met veel plezier zijn rol als adviseur vervuld.

(Applaus)

- Vervolgens herinnert de heer Doelman aan de opheffing van de afzonderlijke polderbesturen, op 1 januari 1977. Toen al leefde de vrees dat hierdoor de afstand tussen de ingelanden en het centrale bestuur in Delft veel te groot zou worden, en daarom zijn toen eerst zeven districtsbesturen ingesteld, die later zijn vervangen door de huidige vier afdelingsbesturen. Die besturen hebben altijd goed gefunctioneerd. Daarom stelt hij zich voor om volgende week in de commissie Bestuur en Organisatie ervoor te pleiten in ieder geval een gebiedscommissie voor Midden-Delfland in te stellen.

Hierna dankt hij de voorzitter en de overige aanwezigen voor de plezierige samenwerking gedurende de afgelopen jaren. De voorzitter wenst hij tenslotte veel genoegens toe als "gewoon" VV-lid, dat zij met ingang van begin januari zal zijn. (Applaus)

- Mevrouw Ter Woorst biedt, onder applaus van de aanwezigen, een waterkan aan de voorzitter aan, om de dank van het afdelingsbestuur te onderstrepen. Hierna citeert zij het gedicht "Midden-Delfland" van Tineke van Gils:

Van Krabbeplass tot Woudsepolder,
 van Mandjeska' tot Boonervliet,
 het wintervoer ligt hier op zolder,
 de kikker huist hier in het riet.
 Dit grazige land met zijn greppen en vlieten
 en kreekruigen waar boerderijen staan,
 met trekkades waar de panden liepen
 en kwakels om over het water te gaan,
 waar de wind vrij waait uit alle streken,
 het geluid tot aan de einder draagt,
 waar de mist in de avond als een deken
 het water ontstijgt en het vee vervaagt.
 Weids is dit land met zijn vaarten en tochten
 waar wilgen geknot langs de panden staan;
 voortdurend wordt hier met het water gevochten -
 laat dit land niet ten onder gaan.

Want - dit is het land tussen kassen en steden,
 de gastvrije grond waar verleden en heden
 langs Gaag en Schie elkaar ontmoeten,
 waar stad en land elkaar begroeten.
 Sta op uit de veren
 er is heel wat te doen,
 nóg rust hier de hemel
 op een bedje van groen.

12. Sluiting: 12.50 uur.

Aldus vastgesteld op 3 december 2008.

de Secretaris,

de Voorzitter,

mevr. M.A.K. van Steenberg-Hagen

mevr. dr.ir. M.P.M. Ruijgh-van der Ploeg